

Юрій ГРОШЕВИЙ,
доктор юридичних наук,
професор кафедри кримінального процесу
Національної юридичної академії України
імені Ярослава Мудрого,
академік НАПрН України

Іван ТІТКО,
асистент кафедри
спеціально-правових дисциплін
Полтавського факультету
Національної юридичної академії України
імені Ярослава Мудрого

НОВАЦІЇ В АНТИКОРУПЦІЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ: КРИМІНАЛЬНО- ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Ключові слова: *нове антикорупційне законодавство; боротьба з корупцією; кримінальний процес.*

З 1 квітня 2010 року вступає в силу низка нових нормативно-правових актів антикорупційного спрямування, основу яких становлять прийняті Верховною Радою України 11 червня 2009 року Закони України «Про засади запобігання та протидії корупції» № 1506-VI, «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень» № 1507-VI, «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» № 1508-VI. Зазначені нормативні акти запроваджують значні (подекуди кардинальні) зміни в адміністративному праві та процесі (поява нових складів адміністративних правопорушень, розширення переліку суб'єктів відповідальності за корупційні проступки, зміни у процедурі провадження), кримінальному праві (введення нових складів злочинів), а також у сфері кримінального судочинства.

Окремим кримінально-процесуальним аспектам питання боротьби з корупцією приділяли увагу в своїх роботах В.Д. Брин-

цев, М.М. Гультай, Д.Г. Заброта, А.П. Закалюк, О.Г. Кальман, Л.М. Лобойко, М.І. Мельник, М.А. Погорецький, Б.В. Романюк, М.І. Хавронюк та інші науковці й практики. Поряд з тим зміни у антикорупційному законодавстві вимагають продовження цього напрямку наукових досліджень. Метою даної статті є виявлення новацій, що впроваджуються вказаними вище законами у регламентацію кримінально-процесуальних відносин, а також аналіз окремих нововведень на предмет їх правової досконалості, відповідності Конституції України та узгодженості з чинним кримінально-процесуальним законодавством.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» передбачає низку безпосередніх змін до Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК України). Зокрема, поява нових складів злочинів не могла не позначитися на підслідності органів, наділених повноваженнями здійснювати досудове

провадження у кримінальних справах. Так, вказаний Закон запроваджує зміни до ч. 1 ст. 112 КПК України, чим розширює сферу підслідності органів прокуратури, віднісши до їх відання нові склади злочинів: зловживання повноваженнями (ст. 2351 Кримінального кодексу України (далі – КК України)), перевищення повноважень (ст. 2352 КК України), зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 2353 КК України), комерційний підкуп (ст. 2354 КК України), підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 2355 КК України), незаконне збагачення (ст. 3681 КК України), зловживання впливом (ст. 3691 КК України).

Окрім того, Закон доповнює КПК України статтею 271 «Притягнення до кримінальної відповідальності за заявою юридичної особи». Аналіз вказаного положення свідчить про появу в кримінальному процесі нового суб'єкта – «юридичної особи приватного права» і, як наслідок, певне розширення сфери приватних засад у кримінальному судочинстві. Зокрема, збільшується кількість справ приватно-публічного обвинувачення: окрім згвалтування (ч. 1 ст. 152 КК України), тепер до цієї категорії справ (якщо злочином шкоду заподіяно лише юридичній особі приватного права) мають відноситися: зловживання повноваженнями (ст. 2351 КК України), перевищення повноважень (ст. 2352 КК України) та зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 2353 КК України). Висновку про те, що ці справи слід вважати справами приватно-публічного (а не приватного) обвинувачення, можна дійти з таких міркувань. По-перше, Закон обумовлює необхідність волевиявлення юридичної особи приватного права лише на етапі прийняття рішення про порушення кримінальної справи і нічого не зазначає про можливість закриття справи у разі відшкодування шкоди винною особою. По-друге, цим же Законом ст. 98 КПК України доповнюється новим положенням, згідно з яким право порушувати кримінальну справу надано органу дізнання, слідчому, прокурору (як у справах публічного і приватно-публічного обвинувачення), а не судді (як у справах приватного обвинувачення). І, по-

третє, Головним науково-експертним управлінням і Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України були висловлені зауваження щодо необхідності внесення змін, які випливають із факту доповнення КПК України новою статтею 271, до статей 251, 264, 267, 282, 286, 297 КПК України [1; 2] (ці статті цілком або частково стосуються особливостей провадження саме у кримінальних справах приватного обвинувачення). Проте зазначені пропозиції не були сприйняті законодавцем.

Але у зв'язку з нововведеннями виникають запитання, на які не дає відповіді ані нове антикорупційне законодавство, ані чинний КПК України.

Передусім невизначеним є кримінально-процесуальний статус юридичної особи-заявника. Вбачається за доцільне вести мову про можливість надання такій особі статусу потерпілого. Подібний підхід, ґрунтуючись на законотворчих тенденціях (відповідно до проекту КПК України потерпілим визнається юридична особа, якій злочином заподіяно шкоду [3]), збереже усталені уявлення про суб'єктний склад, що характерний для провадження у справах приватно-публічного обвинувачення.

Окрім того, залишається не зовсім зрозумілим, на якому етапі здійснення процесуальної діяльності має бути встановлено, що шкода заподіяна винятково інтересам юридичної особи приватного права і інтересів інших осіб суспільно небезпечне діяння не торкнулося. Видається, зазначений факт може бути з'ясований як у межах дослідчої перевірки у порядку ст. 97 КПК України, так і після порушення кримінальної справи. Однак і в першому, і в другому випадках виникає низка проблем. Так, якщо особа, яка здійснює провадження у справі, на підставі проведеної дослідчої перевірки дійде висновку, що є достатні дані, які вказують на ознаки одного зі злочинів, передбачених статтями 2351–2353 КК України, але при цьому не буде заяви (згоди) власника (співвласника) юридичної особи приватного права на порушення кримінальної справи, то логічним є прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи. І, відповідно,

рішення про закриття кримінальної справи повинне бути прийняте у випадку, якщо вже після порушення кримінальної справи і проведення слідчих дій виявиться, що шкода була заподіяна винятково інтересам юридичної особи приватного права, але згода останньої на порушення кримінальної справи відсутня. Проте в обох випадках постає запитання: за якою підставою слід відмовляти у порушенні або закривати вже порушену кримінальну справу? Видається, що законодавець дещо однобоко підійшов до вирішення цього питання: встановивши додатковий перелік злочинів, які порушуються не інакше як за скаргою приватної особи, не було внесено корективи до переліку підстав, за наявності яких кримінальну справу не може бути порушено, а порушена справа підлягає закриттю. Тому, вважаємо, що з метою збалансування прийнятих нововведень послідовним кроком було б доповнення ч. 1 ст. 6 КПК України пунктом 7-1, згідно з яким кримінальну справу не може бути порушено, а порушена справа підлягає закриттю: ... «7-1) за відсутності заяви або згоди власника (співвласника) юридичної особи приватного права, якщо справу може бути порушено не інакше як за його заявою або згодою».

Певні складнощі, які можуть виникнути при встановленні окремих елементів предмета доказування, пов'язані із доповненням КК України новими складами злочинів (статті 2351, 2353–2355, 3681, 3691), що містять таку кваліфікуючу ознаку, як отримання неправомірної вигоди. Одним із різновидів останньої законодавець називає «переваги, пільги, послуги нематеріального характеру». Як вказують дослідники, у процесі імплементації міжнародних норм українським законодавцем не було забезпечено належну конкретизацію та визначеність поняття «переваги, пільги, послуги нематеріального характеру». У Конвенції ООН проти корупції під майном дійсно маються на увазі у тому числі й нематеріальні активи. Але це не будь-які блага нематеріального характеру, а вартість об'єктів промислової та інтелектуальної власності, інших аналогічних прав, визнаних об'єктом

права власності конкретного підприємства. Йдеться про винаходи, промислові зразки, знаки для товарів та послуг, торгові марки, об'єкти авторських прав, програмне забезпечення, ноу-хау, право користування земельною ділянкою тощо [4, 4]. Окрім ускладнення правозастосовного процесу, недостатня визначеність поняття «переваги, пільги, послуги нематеріального характеру», як складової поняття «неправомірна вигода», ставить під сумнів коректність вживання останнього при описанні складів злочинів, у яких вигода має бути оцінена у грошовому еквіваленті (наприклад, незаконне збагачення – ст. 3681 КК України) [4, 4].

Окремі новації, що безпосередньо стосуються сфери кримінального судочинства, містить Закон України «Про засади запобігання та протидії корупції». Насамперед йдеться про такий захід кримінально-процесуального примусу, як відсторонення особи від посади. У ч. 1 ст. 19 Закону зазначено, що особа, щодо якої винесено постанову про притягнення як обвинуваченої у вчиненні злочину у сфері службової діяльності, в тому числі в юридичних особах приватного права, підлягає відстороненню від виконання повноважень на посаді в порядку, визначеному законом, до розгляду справи судом, якщо інше не передбачено Конституцією України.

Вказівка на те, що подібне відсторонення має відбуватися у порядку, визначеному законом, змушує звернутися до відповідних норм КПК України, які встановлюють процедуру реалізації цього заходу. Проте аналіз останніх дає змогу переконатися в наявності ряду відмінностей у питанні правової регламентації відсторонення особи від посади порівняно з положеннями Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції».

По-перше, відповідно до ч. 1 ст. 147 КПК України у разі притягнення посадової особи до кримінальної відповідальності за посадовий злочин, а так само якщо ця особа притягається до відповідальності за інший злочин і може негативно впливати на хід досудового чи судового слідства, слідчий зобов'язаний відсторонити її від посади. Науковці, які приділяли увагу зазначеному питанню, вка-

зували, що відсторонення обвинуваченого від посади є превентивно-забезпечувальним засобом процесуального примусу, якому притаманні мета і підстави застосування запобіжних заходів, визначені у ст. 148 КПК України. Тож підставою відсторонення обвинуваченого від посади в усіх випадках має бути обґрунтоване припущення слідчого, що особа може використати своє посадове становище з метою перешкодити встановленню істини у справі [5, 158–159]. Отже, згідно з ч. 1 ст. 147 КПК України рішення про застосування цього примусового заходу приймається не в будь-якому випадку, а лише коли є достатні дані вважати, що особа може негативно впливати на здійснення провадження у кримінальній справі. Аналогічна норма Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» (ч. 1 ст. 19) подібного застереження не містить і зобов'язує слідчого відсторонити особу від посади, керуючись лише формальною ознакою – фактом винесення постанови про притягнення як обвинуваченого у кримінальній справі про один зі службових злочинів. Видається, що положення КПК України, яке надає можливість врахувати особливості конкретної кримінальної справи, є більш раціональним, оскільки на момент притягнення особи як обвинуваченого можуть існувати обставини, з урахуванням яких винесення рішення про відсторонення від посади не матиме сенсу (наприклад, закріплена вся доказова інформація, знищити яку особа могла з використанням своїх службових повноважень; сам обвинувачений вже звільнений з роботи або перебуває під вартою тощо).

По-друге, ч. 4. ст. 147 КПК України передбачає, що відсторонення від посади скасовується постановою слідчого (прокурора), коли в подальшому застосуванні цього заходу відпадає потреба. На протипагу такому положенню, у ч. 1 ст. 19 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» вказано, що обвинувачений підлягає відстороненню від виконання повноважень на посаді до розгляду справи судом. Тобто відповідно до вказаного нововведення, відсторонивши особу від посади, слідчий

вже не зможе скасувати свого рішення на стадії досудового провадження (крім випадку закриття справи) навіть за умови, якщо у застосуванні цього примусового заходу зникне будь-яка необхідність. Зазначена новація у законодавстві викликає певні сумніви, зокрема з огляду на практику Європейського суду з прав людини. Останній у своїх рішеннях неодноразово вказував, що з плином часу доцільність застосування до особи кримінально-процесуальних примусових заходів має переглядатися, оскільки можливість особи перешкодити слідству зменшується у ході проведення слідчих дій і накопичення доказової інформації [6; 7].

Також не зовсім зрозуміло, який часовий момент позначає використання у ч. 1 ст. 19 Закону формулювання «до розгляду справи судом». Залежно від того, що розуміти під словосполученням «до розгляду справи» (окрему стадію кримінального процесу чи кінцевий результат всього провадження) можливі принаймні два варіанти тлумачення вимоги закону стосовно строку відсторонення особи від посади: 1) до направлення справи в суд або 2) до винесення вироку і набрання ним законної сили. При цьому обрання будь-якого із зазначених варіантів знову ж таки породжує запитання: направлення справи до суду (набрання вироком законної сили) означає автоматичне скасування рішення про відсторонення обвинуваченого від посади чи потребує окремого волевиявлення державно-владного суб'єкта? На нашу думку, з урахуванням висловленої вище позиції про єдність правової природи процесуального інституту, що розглядається, і запобіжних заходів допустимим є проведення аналогії між процесуальним порядком їх застосування: 1) законодавцю варто переглянути встановлену Законом України «Про засади запобігання та протидії корупції» неможливість скасування рішення про відсторонення особи від посади на досудових стадіях провадження; 2) при направленні справи до суду питання про відсторонення обвинуваченого від посади має вирішуватися у кожному конкретному випадку при попередньому розгляді справи суддею; 3) якщо цей захід процесу-

ального примусу застосовувався на час судового розгляду, то рішення про його скасування (продовження) повинно знайти відображення у резолютивній частині остаточного рішення у справі*.

Варто висловити ще одне зауваження, яке має не так прикладний, як теоретичний характер. Норма Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», що регламентує порядок відсторонення обвинуваченого від займаної посади, міститься у ст. 19 «Особливості звільнення з роботи осіб, які вчинили корупційні правопорушення» розділу IV «Відповідальність за корупційні правопорушення». Вбачається, що відсторонення від посади, на відміну від звільнення з роботи, не є формою відповідальності, оскільки цей захід спрямовано не на покарання особи за вже вчинене діяння (що на цій стадії провадження суперечило б вимогам презумпції невинуватості), а на попередження можливої протиправної поведінки в майбутньому.

Очевидну неузгодженість з положеннями чинного законодавства має і ч. 2 ст. 17 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», де вказано, що державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні та протидії корупції, здійснюється відповідно до Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві». Як вже зазначалось окремими правниками, вказаний закон передбачає заходи захисту лише стосовно осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Відповідно, особи, які надають допо-

* Про можливість відсторонення особи від посади не лише на стадії досудового розслідування, а й під час судового розгляду свідчить аналіз законодавчого визначення мети застосування цього примусового заходу: позбавити особу можливості негативно впливати на хід досудового чи судового слідства (ч. 1 ст. 147 КПК України). Разом з тим у КПК України не передбачено процедуру відсторонення особи від посади на судових стадіях провадження у кримінальній справі.

** Окремим недоліком нового антикорупційного законодавства є невизначеність щодо того, у рамках якого процесу відбуватиметься притягнення до відповідальності юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень.

могу у попередженні та протидії адміністративним корупційним правопорушенням, залишаються без захисту [4, 4].

Ще одним базовим нормативним актом, що входить до блоку нового антикорупційного законодавства, є Закон України «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень». Ним запроваджується відповідальність юридичної особи за злочин корупційного характеру, вчинений її керівником, засновником, учасником чи іншою уповноваженою особою. Ідея відповідальності юридичної особи за кримінально-карні діяння фізичних осіб не є новою. Ця концепція закладена в окремих міжнародних нормативно-правових актах, спрямованих на боротьбу з корупцією [8; 9], а також сприйнята законодавцями деяких держав (Латвія, частково Росія [10]). З огляду на кримінально-процесуальну спрямованість даної статті ми детально не зосереджуємось на доволі дискусійному питанні визначення місця цього виду юридичної відповідальності серед видів традиційних для нашої правової системи, а торкнемося питань, що безпосередньо пов'язані з процедурними моментами розгляду кримінальних справ.

Закон передбачає відповідальність юридичної особи за вчинення від її імені та в її інтересах однією із зазначених вище фізичних осіб самостійно або у співучасті будь-якого із злочинів, передбачених ст. 209 (легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом), ч. 1 або ч. 2 ст. 2354 (комерційний підкуп), ч. 1 або ч. 2 ст. 2355 (підкуп особи, яка надає публічні послуги), ст. 364 (зловживання владою або службовим становищем), ст. 365 (перевищення влади або службових повноважень), ст. 368 (одержання хабара), ст. 369 (давання хабара) та ст. 376 (втручання в діяльність судових органів) КК України.

Підставами до порушення провадження у справі про притягнення до відповідальності юридичної особи** ст. 10 Закону України «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень» називає набрання сили обвинувальним вироком суду, яким встановлено винуватість фізичної особи у вчиненні будь-якого з перелічених злочинів, а також винесення ухва-

ли або постанови про закриття кримінальної справи з таких підстав, передбачених КПК України: п. 4 ч. 1 ст. 6 (внаслідок акту амністії або у зв'язку з помилуванням окремих осіб); п. 8 ч. 1 ст. 6 (щодо померлого, за винятком випадків, коли провадження в справі є необхідним для реабілітації померлого); ст. 7 (внаслідок зміни обстановки); п. 1 ч. 1 ст. 71 (у зв'язку з дійовим каяттям); п. 4 ч. 1 ст. 71 (у зв'язку з передачею особи на поруки колективу підприємства, установи чи організації). Окрім цього провадження у справі стосовно юридичних осіб порушується також у разі відмови в порушенні кримінальної справи з підстав, передбачених пунктами 4, 8 ч. 1 ст. 6 КПК України.

Аналіз названих положень дає можливість висловити наступні зауваження.

По-перше, доволі сумнівним видається правомірність застосування санкцій до юридичної особи, у разі відмови в порушенні кримінальної справи щодо фізичної особи. Якщо, приміром, закриття справи з не реабілітуючих обставин здійснюється щодо обвинуваченого (тобто відповідно до вимог ст. 131 КПК України зібрано досить доказів, які вказують на вчинення злочину саме цією особою), то при відмові в порушенні кримінальної справи доказову базу вини особи становитимуть лише матеріали дослідчої перевірки. Більше того, науковцями вже відзначалось, що відмова в порушенні кримінальної справи на підставі акту амністії, як це передбачено п. 4 ст. 6 КПК України, не відповідає вимогам спеціального законодавства, згідно з яким застосування амністії в Україні здійснюється виключно за рішенням суду [11, 208].

По-друге, встановивши, що підставою притягнення юридичної особи до відповідальності є факт вчинення злочину фізичною особою (ст. 2 Закону), законодавець не передбачив належних механізмів для участі юридичної особи у кримінально-процесуальному провадженні і, відповідно, для відстоювання власних інтересів. Зокрема, якщо йдеться про наявність такої підстави початку провадження стосовно юридичної особи, як закриття кримінальної справи внаслідок акту амністії (п. 4 ч. 1 ст. 6 КПК України), то КПК України передбачає право

обвинуваченого заперечувати проти закриття справи за цією не реабілітуючою підставою і вимагати провадження у звичайному порядку (ч. 3 ст. 6 КПК України). Видається, що така ситуація може виникнути у випадку, якщо є достатні підстави вважати, що в результаті повного розгляду справи існує можливість її закриття за реабілітуючими обставинами або винесення судом виправдовувального вироку. Таке завершення справи, у свою чергу, зняло б і питання про відповідальність юридичної особи, у чому остання, безумовно, зацікавлена. Проте правом заперечувати проти закриття кримінальної справи за амністією юридична особа не наділена.

Подібну ситуацію маємо і у випадку, коли йдеться про закриття кримінальної справи за п. 8 ч. 1 ст. 6 КПК України (щодо померлого, за винятком випадків, коли провадження в справі є необхідним для реабілітації померлого). Таке закриття справи – підстава для початку провадження щодо юридичної особи. При цьому право ставити питання про доведення досудового слідства до кінця з метою реабілітації померлого (що, своєю чергою, звільнить від відповідальності і юридичну особу) законом надано лише родичам померлого і громадським організаціям (ч. 3 ст. 215 КПК України).

Також підставами для притягнення до відповідальності юридичної особи Закон України «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень» називає закриття справи внаслідок зміни обстановки (ст. 7 КПК України), у зв'язку з дійовим каяттям (п. 1 ч. 1 ст. 71 КПК України) або передачею особи на поруки колективу підприємства, установи чи організації (п. 4 ч. 1 ст. 71 КПК України). Як і у попередніх випадках, при закритті справи за цими підставами юридична особа не має права заперечувати проти закриття і вимагати здійснення провадження у загальному порядку (таким правом наділений лише обвинувачений (ч. 4 ст. 7; ч. 3 ст. 71 КПК України)), не може висловити власну думку з приводу закриття справи і оскаржити рішення про закриття справи до апеляційного суду (ці права передбачені лише для потерпілого (ст. 12 КПК України)).

До того ж ст. 2 Закону України «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень» вказує, що юридична особа несе відповідальність за злочин, вчинений в її інтересах фізичною особою. Поряд з тим існує конституційне положення, відповідно до якого особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду (ст. 62 Конституції України). Тож виникає запитання: наскільки коректно говорити про вчинений злочин (як підставу притягнення юридичної особи за дії фізичної особи), якщо справу закрито або відмовлено в її порушенні, а рішення оформлено не вироком, а постановою? Це питання вже неодноразово обговорювалось на шпальтах наукових видань [12, 173–179; 13], проте в контексті антикорупційних нововведень воно набуває додаткової актуальності, оскільки всупереч вимогам Конституції України факт вчинення кримінально караного діяння фізичною особою і похідна від цього відповідальність юридичної особи будуть визначатися не вироком суду, а його постановою чи, більше того, постановою органів досудового слідства.

У разі, коли підставою для початку провадження у справі стосовно юридичної особи є обвинувальний вирок суду, що набрав законної сили, це цілком відповідає згаданому вище конституційному положенню. Але,

як і у випадках із закриттям кримінальної справи, це рішення суду безпосередньо стосується інтересів юридичної особи, то за логікою остання повинна мати можливість оскаржити законність обвинувального вироку в апеляційному або касаційному порядку. Проте положення КПК України, що встановлюють коло суб'єктів, які мають право на подання апеляції (ст. 348) та касації (ст. 384), називають вичерпний перелік осіб, серед яких не вказана така категорія, як «інші заінтересовані особи». Тож вбачається, що у цьому випадку права юридичної особи будуть також обмежені. Відповідно, для усунення подібних обмежень законодавцю слід визначитися з кримінально-процесуальним статусом юридичної особи (яка несе відповідальність за вчинення корупційних злочинів). Необхідно чітко окреслити коло її прав та обов'язків для можливості відстоювання власних інтересів при здійсненні кримінально-процесуального провадження, в межах якого відбувається кримінальне переслідування фізичної особи, а відтак, формуються підстави для притягнення до відповідальності юридичної особи.

Таким чином, викладене дає підстави зробити висновок, що між окремими положеннями блоку нового антикорупційного законодавства і нормами чинного КПК України у ряді випадків існують певні неузгодженості, які мають бути усунуті як шляхом подальшої корекції новоприйнятих законів, так і внесенням необхідних змін до КПК України.

Список використаних джерел:

1. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України від 8 грудня 2006 року на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gska2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрану.
2. Зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України від 15 квітня 2009 року на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gska2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрану.
3. Кримінально-процесуальний кодекс України: проект Закону України від 13 грудня 2007 року, реєстр. № 1233, внес. нар. деп. України Мойсиком В.Р., Вернидубовим І.В., Ківаловим С.В., Кармазіним Ю.А.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gska2.rada.gov.ua>. – Заголовок з екрану.
4. Мельник Н. Новые антикоррупционные законы: пыль в глаза или граната в руках обезьяны? / Н. Мельник, Н. Хавронюк // Зеркало недели. – 2009. – 19 декабря (№ 50). – С. 4.
5. Трагнюк Р.Р. Прокурорський нагляд за додержанням законів, що забезпечують права обвинуваченого: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Трагнюк Роман Романович. – Х., 2003. – 221 с.

6. The Case of Mamedova v. Russia (Application no. 7064/05) Judgment Strasbourg 1 June 2006: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cmiskp.echr.coe.int>. – Заголовок з екрану.
7. The Case of Aleksandr Makarov v. Russia (Application no. 15217/07) Judgment Strasbourg 12 March 2009: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cmiskp.echr.coe.int>. – Заголовок з екрану.
8. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 27 січня 1999 року // Офіційний вісник України. – 2006. – № 44. – Ст. 2939.
9. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 року // Офіційний вісник України. – 2006. – № 44. – Ст. 2938.
10. Антонова Е. Ответственность юридических лиц в уголовном праве: аргументы за и против / Елена Антонова // Уголовное право. – 2009. – № 5. – С. 4–9.
11. Шило О.Г. Проблеми правового регулювання порядку застосування амністії / О.Г. Шило // Теоретичні основи забезпечення якості кримінального законодавства та правозастосовної діяльності у сфері боротьби зі злочинністю в Україні: матеріали наук. конф., 15 трав. 2009 р. / ред. кол. В.І. Борисов та ін. – Х.: Право, 2009. – С. 207–210.
12. Півненко В.П. Кримінальна юстиція України: зб. наук. пр. / В.П. Півненко. – Х.: СПД ФО Сілічева С.О., 2005. – 200 с.
13. Хруслова Л. Закриття кримінальних справ / Л. Хруслова // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 1. – С. 50–54.

*Юрій ГРОШЕВИЙ,
Іван ТИТКО*

**НОВАЦІЇ В АНТИКОРУПЦІЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ:
КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ АСПЕКТ**

Резюме

Проаналізовано окремі кримінально-процесуальні положення нового антикорупційного законодавства. Висловлено авторську позицію щодо їх юридичної досконалості й відповідності чинним нормативно-правовим актам.

*Юрій ГРОШЕВОЙ,
Іван ТИТКО*

**НОВАЦИИ В АНТИКОРРУПЦИОННОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ:
УГОЛОВНО-ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

Резюме

Проанализированы отдельные уголовно-процессуальные положения нового антикоррупционного законодательства. Высказана авторская позиция относительно их юридического совершенства и соответствия действующим нормативно-правовым актам.

*Yuriy GROSHEVYI,
Ivan TITKO*

**NOVATIONS IN ANTI-CORRUPTION LEGISLATION:
THE CRIMINAL PROCEDURE ASPECT**

Summary

Separate criminal procedure legal provisions of new anti-corruption legislation are analyzed in the article. The author's position about their legal perfection and accordance to current legislation are suggested.